

Πάλι για το άσυλο

Λουκάς Βλάχος – Βάσω Κιντή
AthensVoice, 08.11.2020

Το καλοκαίρι του 2019 ψηφίστηκε ο νέος νόμος για το λεγόμενο άσυλο στα πανεπιστήμια που επιτρέπει στην αστυνομία να εισέρχεται στους πανεπιστημιακούς χώρους όταν τελούνται παράνομες πράξεις χωρίς να απαιτείται ειδική άδεια των πανεπιστημιακών αρχών. Έκτοτε συνέβησαν αρκετά βίαια επεισόδια στα πανεπιστήμια τα οποία κατέδειξαν αυτό που λέγαμε ορισμένοι: ότι μπορεί να καταργηθεί το άσυλο αλλά να μην αλλάξει τίποτε.

Αποκορύφωμα των επεισοδίων ήταν η αποτρόπαιη πράξη που αποτυπώθηκε στην εικόνα που παρουσίαζε τον πρότανη του ΟΠΑ ως μελλοθάνατο θύμα δημίων, φέρνοντας στον νου τις αποτρόπαιες πράξεις του ISIS, του ναζισμού και της πολιτιστικής επανάστασης στην Κίνα. Η εικόνα αυτή κινητοποίησε την κοινή γνώμη και οδήγησε τον πρωθυπουργό και την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας να σχεδιάσουν επιπλέον μέτρα τα οποία παρουσίασαν στους πρυτάνεις των ΑΕΙ. Οι πρυτάνεις, που όλα αυτά τα χρόνια καταδικάζουν απλώς τελετουργικά τη βία, χωρίς να προτείνουν οποιοδήποτε ουσιαστικό μέτρο για την καταπολέμησή της ενώ συμβαίνει ακόμη και να την υφίστανται, ανακοίνωσαν μετά τη συνεδρίαση του άτυπου οργάνου τους, ότι δεν αποδέχονται τις προτάσεις της κυβέρνησης και αντ' αυτών επιθυμούν να συνεχίσουν με το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο και με υπηρεσία φύλαξης που θα υπάγεται στους ίδιους. Αυτό σημαίνει πως θέλουν η κυβέρνηση να τους χρηματοδοτήσει ώστε να προσλάβουν φύλακες –που το πιθανότερο είναι να καταλήξουν, στην καλύτερη περίπτωση, θυρωροί και, στη χειρότερη, γραμματείς σε κάποιο γραφείο–, στους οποίους θα δίνουν οι

ίδιοι εντολές για το πού και πώς να ενεργήσουν. Σημαίνει, επίσης, ότι δεν θα αλλάξει τίποτε: θα συνεχίσει η αυθαιρεσία, η ανομία και η βία στους πανεπιστημιακούς χώρους.

Η αντίδραση των πρυτάνεων έδειξε, μεταξύ άλλων, με ανάγλυφο τρόπο, ότι το μοντέλο διοίκησης της μεταπολίτευσης έκλεισε οριστικά τον κύκλο του. Το μοντέλο αυτό είναι πλέον μέρος του προβλήματος. Ήδη χάθηκε μια δεκαετία από τότε που ιδρύθηκαν για πρώτη φορά τα Συμβούλια Ιδρύματος και επιχειρήθηκε ένα νέο, σύγχρονο, ευρωπαϊκό και διεθνές μοντέλο διοίκησης. Το ελληνικό πανεπιστήμιο δεν έχει την πολυτέλεια να χάσει μια δεκαετία ακόμη. Η μεταρρύθμιση του τρόπου διοίκησης, με ένα εκλεγμένο Συμβούλιο, όπου τα εξωτερικά μέλη θα έχουν αυξημένη συμμετοχή, το οποίο θα έχει σοβαρές αρμοδιότητες και θα ορίζει τον πρύτανη και τους κοσμήτορες, επείγει.

Σε όσους δεν ενοχλούνται από την κατάσταση που επικρατεί, να θυμίσουμε ότι ο ελληνικός λαός εμπιστεύεται στα πανεπιστήμια τα παιδιά του που τα στέλνει εκεί να σπουδάσουν, επενδύει στα πανεπιστήμια τεράστια ποσά που καταβάλλουν οι πολίτες από το υστέρημά τους για να υπάρχει εξοπλισμός, να συντηρηθούν κτίρια, να πληρωθούν καθηγητές, να υπάρχουν βιβλιοθήκες και βιβλία, εργαστήρια, αντιδραστήρια, κλινικές, όργανα. Οι καθηγητές και οι πρυτάνεις είναι στα ιδρύματα αυτά custodians, επιστάτες, δεν είναι ιδιοκτήτες. Τα πανεπιστήμια δεν είναι περιουσία των καθηγητών, είναι περιουσία του ελληνικού λαού ο οποίος εκλέγει κυβέρνηση για να διασφαλίσει τα συμφέροντά του, τα συμφέροντα δηλαδή της χώρας. Η βία και η ανομία που επικρατούν θέτουν σε κίνδυνο, ακόμη και φυσικό, την ακαδημαϊκή κοινότητα ενώ αποτρέπουν χορηγούς από το να ενισχύσουν την υποδομή των πανεπιστημίων. Γιατί να προσφέρουν π.χ., ένα ακριβό όργανο όταν ξέρουν ότι μπορεί να κλαπεί, να αχρηστευθεί από την καταστροφική μανία των βανδάλων ή να εμποδίζεται η πρόσβαση σε αυτό όταν γίνονται καταλήψεις;

Σχετικά

Οφείλουμε μια μεγάλη συγνώμη στον πρύτανη
Οφείλουμε μια μεγάλη συγνώμη στον πρύτανη

Η πολιτεία έχει καθήκον να αποκαταστήσει το ακαδημαϊκό κλίμα στα πανεπιστήμια. Είναι δική της ευθύνη και όχι των πρυτάνεων. Οι προτάσεις που έκανε είναι στη σωστή κατεύθυνση και δείχνουν ότι έχει αντιληφθεί πού βρίσκεται το πρόβλημα. Τα πανεπιστήμια είναι τεράστιοι οργανισμοί, με εκατομμύρια επενδύσεων και χιλιάδες πολίτες να μπαينوβγαίνουν καθημερινά. Στους πανεπιστημιακούς χώρους έχουν βρεθεί πτώματα, όπλα, έχουν γίνει ληστείες με όπλα, κλοπές, βιασμοί, έχουν βρεθεί φυτείες ναρκωτικών. Το ζήτημα της ασφάλειας είναι επείγον και δεν αφορά μόνο τις επελάσεις των μπαχαλάκηδων και των τραμπούκων. Η βία στα πανεπιστήμια δεν είναι πάντα οι ακραίες εικόνες που είδαμε στο ΟΠΑ. Είναι συχνά χαμηλής έντασης βία που περνάει απαρατήρητη από την κοινωνία αλλά διαβρώνει συστηματικά και υπονομεύει την ακαδημαϊκή ατμόσφαιρα και ελευθερία που αποτελούν το οξυγόνο του πανεπιστημίου.

Χρειάζεται να υπάρχει διαρκώς ειδικά εκπαιδευμένη υπηρεσία φύλαξης σε συντονισμό με την αστυνομία όπως συμβαίνει σε όλα, μα όλα τα πανεπιστήμια διεθνώς. Πρέπει να υπάρχει επιχειρησιακό σχέδιο που θα προβλέπει θέσεις ευθύνης για ό,τι συμβεί, από πυρκαγιά μέχρι τρομοκρατική ενέργεια. Ποιος κάνει τι, πότε και πώς και ποιος έχει την ευθύνη. Σε αυτή τη διαδικασία ούτε οι πρυτάνεις ούτε το πρυτανικό συμβούλιο έχουν τις γνώσεις ούτε πρέπει να έχουν την αρμοδιότητα να παρεμβαίνουν.

Η υπηρεσία φύλαξης θα είναι διοικητικά υπό την εποπτεία των πανεπιστημιακών αρχών, όπως κάθε τι που βρίσκεται στο πανεπιστήμιο, αλλά επιχειρησιακά θα ενεργεί αυτόνομα σε συνεργασία με την αστυνομία βάσει λεπτομερούς πρωτοκόλλου που θα συνάπτει η αστυνομία με το πανεπιστήμιο για το είδος και τα

όρια της δικαιοδοσίας κάθε φορέα. Με τον τρόπο αυτό θα σταματήσει και το θέατρο της προσπάθειας μεταφοράς των ευθυνών από τα πανεπιστήμια στην αστυνομία και αντιστρόφως.

Το ζήτημα της ασφάλειας των πανεπιστημίων είναι ζήτημα ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Οι πρυτάνεις πρέπει να φροντίσουν να έχει το ίδρυμα που διοικούν τον κατάλληλο εσωτερικό κανονισμό με τα πειθαρχικά μέτρα που θα προβλέπονται για το ακαδημαϊκό προσωπικό που παραβιάζει τους κανόνες και αυτός ο κανονισμός να τηρείται. Να μην παραιτούνται π.χ., οι καθηγητές από επιτροπές που ορίζονται για να επιβάλλουν πειθαρχικές ποινές, είτε από φόβο είτε από αδιαφορία.

Σε όλον τον δημοκρατικό κόσμο τα πανεπιστήμια είναι αυτοδιοικούμενα αλλά η αυτοδιοίκηση δεν εμποδίζει την αποτελεσματική προστασία της ασφάλειας. Το νέο επιχειρησιακό σχέδιο ασφάλειας για κάθε ΑΕΙ με τις ιδιαιτερότητές του θα πρέπει να προβλέπει τεχνολογικό εξοπλισμό (π.χ., φωτισμό, συναγερμούς, κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης, εξόδους κίνδυνου με κατάλληλο αυτοματισμό, συστήματα ενδοεπικοινωνίας φυλάκων), στελέχωση, κανόνες λειτουργίας, διοίκηση και θέσεις ευθύνης. Τα στελέχη της νέας Πανεπιστημιακής υπηρεσίας πρέπει να έχουν ειδικευθεί σε θέματα ασφάλειας και να εκπαιδεύονται συνεχώς. Τα θέματα αυτά δεν μπορεί να τα αναλάβει το Πανεπιστήμιο γιατί είναι μακριά από τα ενδιαφέροντά του.

Το ζήτημα της ασφάλειας των πανεπιστημίων είναι εδώ και χρόνια ζήτημα ακαδημαϊκής ελευθερίας. Τίθεται με εντελώς διαφορετικούς όρους σε σχέση με τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης. Η ελευθερία στη διδασκαλία και την έρευνα, η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, εμποδίζονται από ομάδες που

είναι ξένες και εχθρικές στο δημοκρατικό, ελεύθερο πανεπιστήμιο.

Τα φώτα σήμερα είναι στραμμένα στα πανεπιστήμια και στους πρυτάνεις. Η κοινωνία δεν θα ανεχτεί πλέον τη συστηματική αδράνεια που διευκόλυνε την ανάπτυξη της βίας στα ΑΕΙ τα τελευταία τριάντα χρόνια.

«Πηγή:

https://www.athensvoice.gr/politics/689547_pali-gia-asylo»

Τι φοβάστε, κ. πρύτανη;

Τάκης Θεοδωρόπουλος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 06.11.2020

Επτά χρόνια της ζωής μου τα πέρασα σε δύο γαλλικά πανεπιστήμια. Ούτε εγώ ούτε οι συμφοιτητές μου γνωρίζαμε το όνομα του πρύτανη. Γνωρίσαμε πολλούς καθηγητές, με ορισμένους γίναμε και φίλοι. Όπως γνωρίζαμε και άλλους που δεν ήσαν δικοί μας καθηγητές. Στην καθ' ημάς Ανατολή, άλλα είναι τα ήθη και άλλα τα έθιμα. Ο πρύτανης είναι πρύτανης. Το ίδρυμα δεν το εκπροσωπούν οι διδάσκοντες. Το εκπροσωπεί αυτός. Και τον θεσμό τον εκπροσωπεί η σύνοδος των πρυτάνεων. Αυτή, λοιπόν, κατόπιν διαβουλεύσεων αποφάσισε ότι ναι μεν τα ιδρύματά της χρειάζονται «κάποια» προστασία, όμως αυτή η προστασία πρέπει να είναι διακριτική και το κυριότερο, να υπόκειται στην ανωτάτη αρχή, κοινώς στην πρυτανεία. Διάβασα πως στην

ανακοίνωση της συνόδου απαλείφθηκαν ορισμένες εκφράσεις που κρίθηκαν προσβλητικές. Όπως ότι «το πανεπιστήμιο είναι χώρος ανομίας» και πρόκειται για «παθογένεια ετών». Κοινώς, η σύνοδος των πρυτάνεων μας λέει ότι το πανεπιστήμιο ξέρει να προστατεύει το ίδιο τον εαυτό του και το μόνο που ζητεί είναι να πληρώσει η πολιτεία μερικούς ακόμη υπαλλήλους και να το αφήσει να κάνει τη δουλειά του όπως την ξέρει. Απορρίπτεται η πρόταση της κυβέρνησης για σώμα ειδικευμένων αστυνομικών που θα εξαρτώνται από το υπουργείο. Θα φέρουν και ειδικές στολές. Προτείνω να είναι κοκκινόμαυρες, στα χρώματα της αναρχίας, για να μην τους αγγίζει κανείς. Αν φέρουν και κουκούλες, ακόμη καλύτερα.

Όσοι θεώρησαν ότι η δημόσια διαπόμπευση του πρύτανη του Οικονομικού Πανεπιστημίου ήταν η σταγόνα που θα ξεχείλιζε το ποτήρι, μάλλον βιάστηκαν. Οι πρυτάνεις έχουν τις ίδιες αντιδράσεις του δημοσίου υπαλλήλου, που θέλει να βγει στη σύνταξη και τον υποχρεώνουν να μάθει excel. Ως συνομιλητές της πολιτείας, εκμεταλλεύονται τη θέση τους για να διατηρήσουν τα προνόμια της εξουσίας τους. Με εντυπωσιάζει η καταθλιπτική σιωπή των λεγομένων μετ' αυταρεσκείας «πανεπιστημιακών». Με μόνη εξαίρεση την κ. Βάσω Κινητή. Πού είναι όλοι αυτοί που υπέγραψαν διακηρύξεις για τη Συμφωνία των Πρεσπών; Τι έχουν να πουν για τη διαπόμπευση; Με εντυπωσιάζει, επίσης, η απουσία των φοιτητών στον διάλογο. Τι έχουν να πουν για τους κουκουλοφόρους που τους εμποδίζουν να παρακολουθήσουν παράδοση, καταστρέφουν τα εργαστήρια και διακόπτουν τις εξετάσεις; Και δεν εννοώ τις οργανώσεις της διαφθοράς. Εννοώ τους φοιτητές που ίδρωσαν για να μουν στο πανεπιστήμιο και κοπιάζουν για να βγουν. Αυτοί δεν έχουν λόγο για την προστασία τους;

Ας αφήσουμε τα περί «ανομίας». Ούτως ή άλλως δεν ιδρώνει τ' αυτή τους. Ας συμπεράνουμε, απλώς, το δυσμενέστερο. Τις τύχες του πανεπιστημίου τις διαχειρίζονται κάτι φοβισμένοι πρυτάνεις

οι οποίοι ούτε την αξιοπρέπειά τους δεν έχουν το θάρρος να υπερασπιστούν. Τι να φοβούνται, άραγε;

Οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας (της Μιράντας Ξαφά)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 11/5/2020

Βγαίνοντας από μια δεκαετή κρίση χρέους και μνημονίων, η Ελλάδα είχε την ατυχία να βρεθεί αντιμέτωπη με μια πανδημία που προκαλεί μεγάλη ζημία στην οικονομία. Τα περιοριστικά μέτρα για συναθροίσεις οδηγούν στο προσωρινό κλείσιμο χιλιάδων επιχειρήσεων, με τους κλάδους του τουρισμού και των μεταφορών να πλήττονται βάναυσα. Το μέτρα ενίσχυσης της οικονομίας που εφαρμόζει η κυβέρνηση (αναστολή πληρωμής φόρων και εισφορών, οικονομικές ενισχύσεις, επιδοτήσεις μισθοδοσίας, κρατικές εγγυήσεις) στοχεύουν στην αποφυγή πτώχευσης υγιών επιχειρήσεων και απώλειας θέσεων εργασίας.

Μέχρι τώρα έχει αντλήσει πόρους από τα ρευστά διαθέσιμα και από τις κεφαλαιαγορές. Όμως οι εφεδρείες της κυβέρνησης «καίγονται» ταχύτατα, επομένως η χώρα διερευνά εναλλακτικές δυνατότητες άντλησης πόρων από την Ε.Ε., για να μπορέσει η οικονομία να ανακάμψει μόλις αρθούν οι περιορισμοί.

Ηδη υπολογίζει να αντλήσει δάνειο ύψους 1,5 δισ. ευρώ από το πρόγραμμα SURE της Ε.Ε. για τη στήριξη της απασχόλησης και

δάνεια ύψους 2,5 δισ. από την ΕΤΕπ προς τις ελληνικές επιχειρήσεις. Δεν έχει αποκλείσει δάνειο μέχρι 4 δισ. ευρώ χωρίς (ή με ελαφρά) αιρεσιμότητα από τον ESM. Σε δεύτερη φάση θα μπορεί ενδεχομένως να αντλήσει πόρους από το Ταμείο Ανάκαμψης, όταν οι όροι και οι προϋποθέσεις θα έχουν συμφωνηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η προσωρινή άρση των δημοσιονομικών κανόνων της Ε.Ε., ώστε να δοθεί σε κάθε χώρα-μέλος μεγαλύτερο περιθώριο κινήσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης, δεν αναιρεί την ανάγκη διατήρησης της βιωσιμότητας του χρέους μεσοπρόθεσμα, προκειμένου να αποφευχθεί νέο μνημόνιο στη συνέχεια. Ειδικά στην υπερχρεωμένη Ελλάδα, οι πρόσθετες χρηματοδοτικές ανάγκες θα πρέπει να καλυφθούν με την ελάχιστη δυνατή προσφυγή σε δανεισμό. Θα πρέπει επίσης να επανεξεταστεί η διεκδίκηση δημοσιονομικού χώρου μέσω μείωσης του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα, ώστε να μην υπονομευθεί η ταχεία μείωση του λόγου χρέους/ΑΕΠ μετά την κορύφωσή του φέτος κοντά στο 200% του ΑΕΠ.

Πέρα από την κάλυψη έκτακτων αναγκών, θα πρέπει να βρεθεί δημοσιονομικός χώρος για τη σημαντική μείωση της φορολογίας που έχει εξαγγείλει η κυβέρνηση ως αναπόσπαστο μέρος της ταχύρρυθμης ανάπτυξης στην οποία προσβλέπει. Με τα δημοσιονομικά περιθώρια να έχουν στενέψει απελπιστικά, θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα περικοπής των κρατικών δαπανών. Η ζημία που υπέστη η οικονομία λόγω πανδημίας απαιτεί νέες προτεραιότητες, νέο χρονοδιάγραμμα, νέο σχεδιασμό.

Η ενίσχυση της ανάκαμψης και η μετάβαση σε ένα νέο, εξωστρεφές παραγωγικό μοντέλο απαιτεί βαθιές τομές, που θα απελευθερώσουν πολύτιμους πόρους που σήμερα λιμνάζουν.

Στην τελευταία του έκθεση το ΔΝΤ επισήμανε ότι ξοδέψαμε κατά

μέσον όρο 2,6 δισ. ευρώ τον χρόνο την επταετία 2012-18 για να καλύψουμε τις ζημίες των κρατικών επιχειρήσεων που δεν έχουν ελπίδα επιστροφής στην κερδοφορία με τα σημερινά δεδομένα (ΔΕΗ, ΛΑΡΚΟ, ΕΛΤΑ, ΕΑΒ, αμυντικές βιομηχανίες, μεταφορές). Η εξάλειψη αυτού του κόστους προϋποθέτει εκ βάθρων αναδιάρθρωση με μείωση προσωπικού. Το χειρότερο δυνατό σενάριο θα ήταν ο πρόσθετος δανεισμός την εποχή του κορωνοϊού να χρησιμοποιηθεί για τη συντήρηση ζημιογόνων κρατικών επιχειρήσεων αντί για την αναδιάταξη του παραγωγικού τομέα της χώρας.

Με το ΑΕΠ να συρρικνώνεται κατά 8-10% φέτος, και την ανάκαμψη του χρόνου να μην αρκεί για να επιστρέψουμε στα επίπεδα του 2019, θα πρέπει να επανεξετάσουμε και τη δαπάνη για συντάξεις. Το 2019 ξοδέψαμε το 16% του ΑΕΠ σε συντάξεις, περισσότερο από κάθε άλλη χώρα της Ε.Ε., με δυσανάλογα μεγάλο μέρος να αφορά συνταξιούχους του Δημοσίου και των ΔΕΚΟ κάτω των 67 ετών. Το ποσοστό αυτό θα εκτιναχθεί φέτος και του χρόνου, υπονομεύοντας την ανάπτυξη, την αλληλεγγύη μεταξύ γενεών και τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού.

Θα πρέπει, επομένως, να επανεξεταστεί η δυνατότητα περικοπής της «προσωπικής διαφοράς» που επρόκειτο να εφαρμοστεί από 1/1/2019 αλλά καταργήθηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ μόλις έληξε το τρίτο μνημόνιο. Η διατήρησή της πλήττει δυσανάλογα τους νέους συνταξιούχους και τους εργαζομένους, οι οποίοι καλούνται να καταβάλουν υψηλές εισφορές για να εισπράξουν πενιχρές συντάξεις, ενώ προστατεύει τους «παλαιούς» συνταξιούχους, που βγήκαν στη σύνταξη σχετικά νέοι, με συντάξεις που ξεπερνούσαν κατά πολύ τις εισφορές τους. Το νέο ασφαλιστικό νομοσχέδιο που ψηφίστηκε τον Φεβρουάριο έχασε την ευκαιρία να αποκαταστήσει κάποια ισορροπία μεταξύ γενεών.

Από την πλευρά των εσόδων, επείγει η μείωση των εισφορών και της προοδευτικότητας της φορολογικής κλίμακας, που καθιστούν

ασύμφορη την προσέλκυση στελεχών υψηλής εξειδίκευσης που θα χρειαστούν σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Μειώνοντας τον κατώτατο συντελεστή φόρου εισοδήματος από 22% σε 9% και τον ανώτατο κατά μόλις 1 μονάδα στο 44%, και διατηρώντας την πρόσθετη επιβάρυνση του φόρου αλληλεγγύης (μέχρι 10%), η κυβέρνηση αύξησε την προοδευτικότητα του συστήματος αντί να τη μειώσει. Θα πρέπει τουλάχιστον να επανεξετάσει τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης με τη μείωση του αφορολογήτου, που σήμερα αφήνει στο απυρόβλητο την πλειονότητα των φορολογουμένων.

Τέλος, με τον τουρισμό να υποχωρεί όσο δεν κυκλοφορεί εμβόλιο κατά του κορωνοϊού, θα πρέπει να ενισχυθεί η βιομηχανία, που έχει συρρικνωθεί την τελευταία εικοσαετία. Όπως επισημαίνει ο Στέφανος Μάνος στην «Κ» (19/4), σύμφωνα με έκθεση του Ινστιτούτου Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης η Ελλάδα έχει την ακριβότερη ηλεκτρική ενέργεια στην Ευρώπη. Στις αρχές Απριλίου, οι τιμές χονδρικής για την ηλεκτρική ενέργεια διαμορφώθηκαν από περίπου 20 €/MWh για τις περισσότερες δυτικοευρωπαϊκές χώρες, 26 €/MWh για τις πρώην ανατολικοευρωπαϊκές και σε 34 €/MWh για την Ελλάδα! Ενεργοβόρες βιομηχανικές επιχειρήσεις στη μεταλλουργία (Μάνεσης) και κλωστοϋφαντουργία (Βαρβαρέσος, Επίλεκτος, Ναυπάκτου) αναστέλλουν τη λειτουργία τους μη μπορώντας να αντεπεξέλθουν στον ανταγωνισμό. Η κυβέρνηση θα πρέπει να στοχεύει στην αύξηση του ανταγωνισμού στη χονδρεμπορική αγορά ρεύματος για να πέσουν οι τιμές.

Μέχρι να υλοποιηθεί αυτός ο στόχος, η κυβέρνηση θα μπορούσε να θεσπίσει αρνητικό φόρο στην κατανάλωση βιομηχανικού ρεύματος ώστε η τιμή να εξισωθεί άμεσα με αυτή που πληρώνουν οι γερμανικές βιομηχανίες, όπως προτείνει ο Στέφανος Μάνος.

- Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι Senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI).

Ο λοιμός (μετάφραση Βενιζέλος)

Θουκυδίδης
Ελευθέριος

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

99– Ιστορία 2, 47-54

Ο λοιμός

Τις πρώτες ημέρες του θέρους του 430 π.Χ., ενώ οι Πελοποννήσιοι είχαν εισβάλει, όπως και τον προηγούμενο χρόνο, στην Αττική, ξαφνικά ενέσκηψε στην Αθήνα ο λοιμός, που περιγράφεται από τον Θουκυδίδη, με την εμπειρία του ανθρώπου που νόσησε ο ίδιος, στο δεύτερο βιβλίο της Ιστορίας του, αμέσως μετά τον επιτάφιο του Περικλή. Ο λοιμός, που έως σήμερα δεν έχει ταυτιστεί πειστικά με κάποια γνωστή επιδημία, κράτησε αρχικά δύο χρόνια και επανεμφανίστηκε αργότερα, το 427/426 π.Χ. Σύμφωνα με την περιγραφή του Θουκυδίδη επρόκειτο για άκρως μεταδοτική νόσο, που έπληττε και τους ανθρώπους και τα ζώα. Όσοι προσβάλλονταν και διέφευγαν το θάνατο είχαν πλέον ανοσία.

Ο ιστορικός, θέλοντας, μεταξύ άλλων, να είναι η μαρτυρία του και πρακτικά χρήσιμη, αν τυχόν εμφανιζόταν και πάλι κάποια ανάλογη επιδημία, περιγράφει λεπτομερώς τα εξωτερικά και εσωτερικά συμπτώματα, παρακολουθώντας την πορεία που ακολουθούσε η ίδια η νόσος (από το κεφάλι προς τα κάτω άκρα), τα γενικά χαρακτηριστικά της αρρώστιας και την κατάρρευση των κοινωνικών φραγμών και αξιών που επέφερε ο λοιμός. Ανεξάρτητα από την όποια επιστημονική αξία της περιγραφής, βέβαιη είναι η λογοτεχνική της αξία: η περιγραφή του θουκυδίδη αποτελεί το αρχέτυπο για τις περιγραφές λοιμών, ένα θέμα που άσκησε ιδιαίτερη έλξη στη λατινική και στη νεότερη ευρωπαϊκή λογοτεχνία.

(μετάφραση Ελευθέριος Βενιζέλος)

[47] Ευθύς δε με την αρχήν του επομένου θέρους, οι Πελοποννήσιοι και λοιποί σύμμαχοι, με τα δύο τρίτα των δυνάμεών των, όπως και την πρώτην φοράν, υπό την αρχηγίαν του βασιλέως των Λακεδαιμονίων Αρχιδάμου, υιού του Ζευξιδάμου, εισέβαλαν εις την Αττικήν, όπου στρατοπεδεύσαντες ήρχισαν να ερημώνουν την γην. [3] Και πριν παρέλθουν πολλάί ημέραι από της εισβολής, παρουσιάσθη διά πρώτην φοράν εις τας Αθήνας ο λοιμός, ο οποίος ελέγετο μεν ότι είχε ενσκήψει προηγουμένως πολλαχού, και εις την Λήμνον και εις άλλας χώρας, αλλά πουθενά δεν εμνημονεύετο λοιμώδης νόσος τοιαύτης εκτάσεως, ούτε φθορά ανθρώπων τόσοσιν μεγάλη. [4] Διότι ούτε ιατροί, οι οποίοι, αγνοούντες την φύσιν της ασθενείας, επεχείρουν διά πρώτην φοράν να την θεραπεύσουν, αλλ' απέθνησκαν οι ίδιοι μάλλον, καθόσον και περισσότερον ήρχοντο εις επαφήν με αυτήν, ούτε άλλη καμία ανθρωπίνη τέχνη ηδύνατο να βοηθήση. Ό,τι αφορά εξ άλλου τας προς τους θεούς παρακλήσεις ή τας προς τα μαντεία επικλήσεις και τα τοιαύτα, τα πάντα ήσαν ανωφελή, και επί τέλους οι άνθρωποι, καταβληθέντες από το κακόν, παρητήθησαν αυτών.

[48] Η νόσος ήρχισε το πρώτον, ως λέγεται, από την νοτίως της Αιγύπτου κειμένην Αιθιοπίαν, από όπου κατέβη έπειτα εις την Αίγυπτον και την Λιβύην και επεξετάθη εις το πλείστον μέρος της Περσικής αυτοκρατορίας. [2] Εις δε την πόλιν των Αθηνών ενέσκηψεν αιφνιδίως και προσέβαλε κατά πρώτον τους κατοίκους του Πειραιώς, και διά τούτο ελέχθη από αυτούς ότι οι Πελοποννήσιοι είχαν ρίψει δηλητήριο εις τας δεξαμενάς, διότι κρήναι δεν υπήρχαν ακόμη εκεί. Αλλ' ύστερον έφθασε και εις την άνω πόλιν και από τότε ηύξησε μεγάλως η θνησιμότης. [3] Καθείς δε, είτε ιατρός είτε άπειρος της ιατρικής, ημπορεί, αναλόγως της ατομικής του κρίσεως, να ομιλή περί της πιθανής προελεύσεώς της και περί των αιτίων, τα οποία νομίζει ικανά να επιφέρουν τοιαύτην διατάραξιν των υγιεινών συνθηκών. Αλλ' εγώ, που και ο ίδιος έπαθα από την νόσον, και με τα ίδια τα μάτια μου είδα άλλους πάσχοντας, θα εκθέσω την πραγματικήν της πορείαν και θα περιγράψω τα συμπτώματά της, η ακριβής παρατήρησις των οποίων θα επιτρέψη ασφαλέστερον εις τον καθένα που θα ήθελε να τα σπουδάση επιμελώς να κάμη την διάγνωσίν της, εάν ποτέ ήθελε και πάλιν ενσκήψει.

[49] Το έτος τώντι εκείνο, κατά κοινήν ομολογίαν, έτυχε μέχρι της στιγμής της εισβολής της νόσου να είναι κατ' εξοχήν απηλλαγμένον από άλλας ασθενείας. Εάν όμως κανείς υπέφερε τυχόν προηγουμένως από καμίαν άλλην ασθένειαν, όλαι κατέληγαν εις αυτήν. [2] Όσοι εξ άλλου ήσαν ως τότε υγιείς, χωρίς καμίαν φανεράν αιτίαν, προσεβάλλοντο αιφνιδίως από πονοκέφαλον με ισχυρόν πυρετόν και ερυθήματα και φλόγωσιν των οφθαλμών, και το εσωτερικόν του στόματος, ο φάρυγξ και η γλώσσα εγίνοντο ευθύς αιματώδη, και η εκπνοή ήτον αφύσικος και δυσώδης. [3] Κατόπιν των φαινομένων αυτών, επηκολούθουν πτερνισμοί και βραχνάδα, και μετ' ολίγον το κακόν κατέβαινεν εις το στήθος, συνοδευόμενον από ισχυρόν βήχα. Και όταν προσέβαλλε τον στόμαχον, επροκάλει ναυτίαν, και ταύτην επηκολούθουν, με μεγάλην μάλιστα ταλαιπωρίαν, εμετοί χολής, όσοι περιγράφονται υπό των ιατρών. [4] Και εις άλλους μεν αμέσως, εις άλλους δε πολύ βραδύτερον, παρουσιάζετο τάσις προς εμετόν ατελεσφόρητος,

προκαλούσα ισχυρόν σπασμόν, ο οποίος εις άλλους μεν κατέπαυεν, εις άλλους δε εξηκολούθει επί πολύ. [5] Το σώμα εξωτερικώς δεν παρουσιάζετο πολύ θερμόν εις την αφήν, ούτε ήτο ωχρόν, αλλ' υπέρυθρον, πελιδνόν, έχον εξανθήματα μικρών φλυκταινών και ελκών. Εσωτερικώς όμως εθερμαίνετο τόσο πολύ, ώστε οι ασθενείς δεν ηνείχοντο ούτε τα ελαφρότατα ενδύματα ή σινδόνια, και επέμεναν να είναι γυμνοί, και μεγίστην ησθάνοντο ευχαρίστησιν, αν ημπορούσαν να ριφθούν εντός ψυχρού ύδατος. Πολλοί δε πράγματι, οι οποίοι είχαν μείνει ανεπιτήρητοι, ερρίφθησαν εις δεξαμενάς, διότι κατετρύχοντο από δίψαν άσβεστον, αφού και το πολύ και το ολίγον ποτόν εις ουδέν ωφέλει. [6] Και η αδυναμία τού ν' αναπαυθούν, καθώς και η αϋπνία, τους εβασάνιζαν διαρκώς. Και το σώμα, εφόσον η νόσος ήτο εις την ακμήν της, δεν κατεβάλλετο, αλλ' αντείχε καταπληκτικώς εις την ταλαιπωρίαν, ώστε ή απέθνησκαν οι πλείστοι την εβδόμην ή ενάτην ημέραν εκ του εσωτερικού πυρετού, πριν εξαντληθούν εντελώς αι δυνάμεις των, ή, εάν διέφευγαν την κρίσιν, η νόσος κατήρχετο περαιτέρω εις την κοιλίαν και επροκάλει ισχυράν έλκωσιν, και συγχρόνως επήρχετο ισχυρά διάρροια, ούτως ώστε κατά το μεταγενέστερον τούτον στάδιον οι πολλοί απέθνησκαν από εξάντλησιν. [7] Διότι το νόσημα, αφού ήρχιζεν από την κεφαλήν, όπου το πρώτον εγκαθίστατο, εξετείνετο βαθμηδόν εφ' όλου του σώματος, και αν κανείς ήθελε διαφύγει τον θάνατον, προσέβαλλε τα άκρα, όπου άφηνε τα ίχνη του. [8] Καθόσον το νόσημα προσέβαλλε και τα αιδοία και τα άκρα των χειρών και ποδών, και πολλοί χάνοντες αυτά εσώζοντο, μερικοί μάλιστα έχαναν και τους οφθαλμούς. Άλλοι πάλιν, ευθύς μετά την θεραπείαν, επάθαιναν γενικήν αμνησίαν και δεν ανεγνώριζαν ούτε εαυτούς, ούτε τους οικείους των.

[50] Ο χαρακτήρ τώντι της νόσου ήτο τοιούτος, ώστε δεν ημπορεί να περιγραφή επαρκώς διά λόγων, και όχι μόνον η σφοδρότης της προσβολής εκάστου κρούσματος υπερέβαινε γενικώς την ανθρωπίνην αντοχήν, αλλά και κατά τούτο απεδείχθη σαφέστατα ότι δεν επρόκειτο διά καμίαν από τας συνήθεις

ανθρωπίνας ασθενείας, καθόσον τα όρνεα και τα τετράποδα, όσα τρώγουν τα ανθρώπινα πτώματα, μολονότι πολλοί νεκροί έμεναν άταφοι, ή δεν επλησίαζαν αυτούς, ή αν έτρωγαν από τα πτώματα, εψοφούσαν. [2] Απόδειξις τούτου είναι η αναμφισβήτητος εξαφάνισις των ορνέων τούτων, τα οποία δεν έβλεπε κανείς ούτε πέριξ των πτωμάτων, ούτε αλλού πουθενά. Ενώ προκειμένου περί των σκύλων, το αποτέλεσμα ήτον ακόμη περισσότερο καταφανές, ως εκ του ότι συμβιούν με τους ανθρώπους.

[51] Τοιούτος λοιπόν ήτον ο γενικός χαρακτήρ της ασθενείας, διότι παραλείπω πολλά άλλα ασυνήθη συμπτώματα, κατά τα οποία τα καθέκαστα κρούσματα διέφεραν τα μεν από τα δε. Και εφόσον διήρκει η νόσος, καμία άλλη από τας συνήθεις ασθενείας δεν παρηνώχλει τους κατοίκους, εάν δε τυχόν παρουσιάζετο κανέν κρούσμα, απέληγεν εις αυτήν. [2] Και άλλοι μεν απέθνησκαν ένεκα ανεπαρκούς νοσηλείας, άλλοι όμως μολονότι υπεβάλλοντο εις επιμελεστάτην τοιαύτην. Αλλ' ουδέ και κανέν φάρμακον, δύναμαι σχεδόν να είπω, ευρέθη, του οποίου η χρήση να είναι αποτελεσματική, [3] διότι εκείνο που ωφέλει τον ένα, αυτό το ίδιο έβλαπτε τον άλλον, και καμία ιδιοσυγκρασία, όπως απεδείχθη, δεν ήτον αρκετά ισχυρά διά να αντισταθή, ή αρκετά ασθενής, όπως αποφύγη την ασθένειαν, αλλά όλοι αδιακρίτως υπέκυπταν εις αυτήν, και εκείνοι ακόμη που εθεραπεύοντο με πάσαν ιατρικήν επιμέλειαν. [4] Και το φοβερώτερον εις όλην αυτήν την ασθένειαν ήτο όχι μόνον η αποθάρρυνσις των θυμάτων, όταν αντελαμβάνοντο ότι προσεβλήθησαν από την νόσον (διότι το πνεύμα των παρεδίδετο αμέσως εις απελπισίαν και εγκατέλειπαν εαυτούς εις την τύχην και δεν ανθίσταντο κατά της ασθενείας), αλλά και το γεγονός ότι, νοσηλεύοντες ο εις τον άλλον, εμολύνοντο και απέθνησκαν ωςάν πρόβατα. [5] Και τούτο προεκάλει τους περισσοτέρους θανάτους, διότι ή απέφευγαν εκ φόβου να επικοινωνούν προς αλλήλους και οι ασθενείς απέθνησκαν εγκατελελειμμένοι, εις τρόπον ώστε πολλαί κατοικίαι ερημώθησαν δι' έλλειψιν νοσηλείας, είτε επικοινωνούσαν και απέθνησκαν εκ της μολύνσεως. Η τελευταία αύτη τύχη επεφυλάσσετο ιδίως εις τους οπωσδήποτε αντιποιοιμένους ευγένειαν αισθημάτων, διότι,

θεωρούντες τούτο καθήκον τιμής, επεσκέπτοντο τους φίλους των, αφηφούντες τον προσωπικόν κίνδυνον, ενώ αντιθέτως οι ίδιοι οι συγγενείς, καταβαλλόμενοι από το μέγεθος της συμφοράς, εβαρύνοντο επί τέλους και παρήτουν και αυτούς τους θρήνους υπέρ των αποθνησκόντων. [6] Ακόμη όμως περισσότερο ευσπλαχνίζοντο τους θνήσκοντας και τους ασθενείς όσοι είχαν θεραπευθή από την νόσον, διότι και εγνώριζαν αυτήν εξ ιδίας πείρας και ήσαν του λοιπού οι ίδιοι πλήρεις θάρρους, καθόσον η νόσος δεν προσέβαλλε δις τον ίδιον άνθρωπον, μετά κακής τουλάχιστον εκβάσεως. Και όχι μόνον εμακαρίζοντο αυτοί από τους άλλους, αλλά και οι ίδιοι, ένεκα της υπερβολής της παρούσης χαράς των, είχαν ως προς το μέλλον κάποιαν επιπολαίαν ελπίδα ότι δεν θ' απέθνησκαν πλέον ούτε από άλλην ασθένειαν.

[52] Αλλά την εκ της νόσου ταλαιπωρίαν επηύξησεν η συγκέντρωσις του πληθυσμού της υπαίθρου χώρας εντός της πόλεως.¹ Οι νεωστί ιδίως εισελθόντες υπέφεραν περισσότερο. [2] Διότι δια την έλλειψιν οικιών ηναγκάζοντο να ζουν εντός παραπηγμάτων πνιγηρών ως εκ του θέρους, και οι θάνατοι επήρχοντο εν τω μέσω μεγάλης αταξίας. Νεκροί έκειντο οι μεν επί των δε, και ημιθανείς εκυλίοντο εντός των δρόμων προς όλας τας κρήνας, ως εκ της ασβέστου δίψης, και οι ιεροί περίβολοι, εντός των οποίων είχαν κατασκηνώσει, ήσαν πλήρεις νεκρών, οι οποίοι απέθνησκαν εντός αυτών. [3] Διότι επειδή το κακόν τους κατεβασάνιζεν, οι άνθρωποι μη γνωρίζοντες ποίον θα είναι το τέλος των, ολιγώρως είχαν προς πάντα θείον και ανθρώπινον νόμον. [4] Ως εκ τούτου, τα έθιμα, προς τα οποία συνεμορφώνοντο έως τότε, προκειμένου περί ενταφιασμού, κατεπατήθησαν όλα, και καθείς έθαπτε τους νεκρούς του όπως ημπορούσε. Πολλοί μάλιστα, ένεκα ελλείψεως των απαιτουμένων δια την ταφήν υλικών, λόγω του ότι πολλοί εκ της οικογενείας των είχαν ήδη προαποθάνει, προσέφευγαν εις μέσα ταφής βδελυρά. Διότι άλλοι μεν απέθεταν πρώτον τον ιδικόν των νεκρόν επί ξένης πυράς και την ήναπταν, προλαμβάνοντες εκείνους που την είχαν στήσει, άλλοι δε, ενώ άλλος νεκρός εκαίετο ήδη, έρριπταν επάνω εκείνον που έφεραν και έφευγαν.

[53] Αλλ' η νόσος εισήγαγε προσέτι και άλλας χειροτέρας μορφάς ανομίας εις την πόλιν. Διότι πολλοί, οι οποίοι προηγουμένως απέκρυπτον την επίδοσίν των εις αθεμίτους ηδονάς, παρεδίδοντο ήδη εις αυτάς χωρίς καμίαν επιφύλαξιν, καθόσον έβλεπαν πόσον αιφνιδιά ήτον η μετάπτωσις, αφ' ενός μεν των πλουσίων, οι οποίοι εξαίφνης απέθνησκαν, αφ' ετέρου δε των τέως εντελώς απόρων, οι οποίοι εις μίαν στιγμήν υπεισήρχοντο εις τας περιουσίας εκείνων. [2] Ως εκ τούτου, απεφάσιζαν να χαρούντην ζωήν των όσον ημπορούσαν ταχύτερον, επιδιδόμενοι εις τας απολαύσεις, διότι εθεώρουν και την ζωήν και τον πλούτον εξίσου εφήμερα. [3] Και κανείς δεν ήτο διατεθειμένος να υποβάλλεται προκαταβολικώς εις ταλαιπωρίας προς επιδίωξιν σκοπού, τον οποίον ενόμιζεν ενάρετον, αφού εθεώρει αμφίβολον, αν θα επιζήση, διά να πραγματοποιήση αυτόν, μόνον δε ό,τι παρείχεν άμεσον απόλαυσιν, και ό,τι καθ' οιονδήποτε τρόπον ωδήγει εις τούτο, τούτο κατήντησε να θεωρήται και ενάρετον και χρήσιμον. [4] Αλλά φόβος των θεών ή νόμος των ανθρώπων κανείς δεν τους συνεκράτει, αφ' ενός μεν διότι βλέποντες ότι όλοι εξ ίσου απέθνησκαν, έκριναν ότι καμία δεν υπήρχε διαφορά μεταξύ ευσεβείας και ασεβείας, εξ άλλου δε επειδή κανείς δεν επίστευεν ότι θα επιζήση, διά να δώση λόγον των εγκλημάτων του και τιμωρηθή δι' αυτά. Τουναντίον, όλοι εθεώρουν ότι η ήδη κατεψηφισμένη κατ' αυτών και επί των κεφαλών των επικρεμαμένη τιμωρία ήτο πολύ βαρυτέρα και ότι, πριν επιπέση κατ' αυτών, εύλογον ήτο να χαρούν οπωσδήποτε την ζωήν των.

[54] Εις τοιαύτην συμφοράν περιπεσόντες οι Αθηναίοι, εταλαιπωρούντο, καθόσον και εντός της πόλεως η θνησιμότης ήτο μεγάλη και εκτός αυτής τα κτήματά των ερημώνοντο. [2] Μερικοί μάλιστα κατά την διάρκειαν της δυστυχίας ενθυμήθησαν, όπως ήτο φυσικόν, τον επόμενον στίχον, περί του οποίου οι πρεσβύτεροι απ' αυτούς εβεβαίωσαν, ότι εψάλλετο εις παλαιότεραν εποχήν·

«θα έλθη δωρικός πόλεμος και λοιμός μαζί μ' αυτόν.»

[3] Είναι αληθές ότι αντέτειναν μερικοί ότι ο παλαιός στίχος ωμιλούσε περί λιμού και όχι λοιμού, αλλ' επί του παρόντος επεκράτησε φυσικά η γνώμη ότι η λέξις, της οποίας είχε γίνει χρήσις εις το άσμα, ήτο λοιμός, καθόσον οι άνθρωποι εμνημόνευαν τον στίχον σύμφωνα με τα παθήματά των. Αλλ' εάν ποτέ επέλθη άλλος δωρικός πόλεμος μετά τον σημερινόν, και συμπέση να επέλθη λιμός, μου φαίνεται πιθανόν ότι τον στίχον θα ψάλλουν με την λέξιν αυτήν. [4] Ενθυμήθησαν επίσης, όσοι τον εγνώριζαν, και τον προς τους Λακεδαιμονίους χρησμόν, όταν εις ερώτησίν των προς τον θεόν, εάν πρέπη να πολεμήσουν, ούτος απήντησεν ότι, εάν διεξαγάγουν τον πόλεμον με όλας των τας δυνάμεις, θα νικήσουν, βεβαιών συνάμα ότι και αυτός θα τους βοηθήση. [5] Όσον λοιπόν αφορά τον χρησμόν, τα τότε συμβαίνοντα εθεώρουν σύμφωνα με τας προβλέψεις του. Το βέβαιον είναι ότι η νόσος ήρχισεν ευθύς μετά την εισβολήν των Πελοποννησίων, και εις μεν την Πελοπόννησον δεν επεξετάθη, τουλάχιστον εις βαθμόν άξιον λόγου, αλλ' εθέρισε προ πάντων μεν τας Αθήνας, έπειτα δε και μερικούς πολυανθρωποτέρους συνοικισμούς. Τοιαύτη υπήρξεν η πορεία της νόσου.

1 Για να μειωθούν οι απώλειες από τις αλλεπάλληλες εισβολές των Πελοποννησίων στην Αττική, είχε εγκαταλειφθεί η ύπαιθρος και ο πληθυσμός είχε εγκατασταθεί μέσα στα τείχη.

[© 2012 Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας](#)

Συγχωνεύσεις

ΑΕΙ.

Οι

προεκλογικές σκοπιμότητες και ο τοπικισμός ανατρέπουν τον ορθολογισμό (του Λάζαρου Τσικριτζή)

Το να μιλάς στην Ελλάδα για συγχωνεύσεις ανώτατων ιδρυμάτων είναι σαν να παραβιάζεις ανοιχτές θύρες. Τι άλλο θα μπορούσε να γίνει σε μια χώρα, όπου εδώ και 30 έτη περίπου υπάρχει υπερπαραγωγή πτυχιούχων και νέων τμημάτων, χωρίς βασική αντιστοιχία με την οικονομία και την αγορά εργασίας. Αργά ή γρήγορα οι φούσκες σκάζουν.

Το να μιλάς επίσης για συγχώνευση στην ΕΙΔΙΚΗ περίπτωση της Δυτικής Μακεδονίας επίσης είναι κοινοτυπία. Πρόκειται για μια πολύ μικρή Περιφέρεια (2,6% του πληθυσμού), όπου δεν χωρούν δυο ΒΙΩΣΙΜΑ ανώτατα ιδρύματα, μιας και πρέπει να μοιραστούν τον ίδιο -και λιγοστό- ζωτικό χώρο. Έχοντας αρκετά ομοειδή Τμήματα (και μερικά καθόλου ελκυστικά) απευθύνονται στις ίδιες ή συγγενείς «ομάδες στόχου», δηλ. σε υποψήφιους φοιτητές μεσαίας ή χαμηλής βαθμολογίας. Το οξυγόνο τους λιγοστεύει, αφού το ένα Ίδρυμα συχνά αναπνέει σε βάρος του άλλου. Π.χ τα ερευνητικά αντικείμενα συχνά είναι ίδια και τα χρήματα πεπερασμένα, οπότε υπάρχουν διελκυστίδες για το ίδιο κομμάτι πίτας (όπως το – αχρείαστο –πρόγραμμα CCU των 10 εκ. €).

Όσο βέβαια υπήρχε «μηχανική υποστήριξη», δηλ. η κρατική ομπρέλα, δεν ήταν ορατά τα συμπτώματα, όμως σε συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού – εκεί πάει το πράμα – δεν στέκονται δύο Ιδρύματα στη Δυτ Μακεδονία Αργήσαμε -ή καλύτερα δεν θέλαμε- να το καταλάβουμε ως κοινωνία, γιατί τα οφέλη από τους φοιτητές – «πελάτες» ήταν πολλά.

Τι θετικό φέρνει μια συγχώνευση:

Οικονομίες κλίμακας, πλήρη αξιοποίηση υποδομών, μείωση λειτουργικών εξόδων ανά φοιτητή, έρευνα χωρίς επικαλύψεις, συνενώσεις όμοιων τμημάτων και ΦΡΕΝΟ στην ίδρυση νέων.

(Δυστυχώς στο τελευταίο εξακολουθούμε να πάμε με.. σπασμένα φρένα).

Φυσικά κι εδώ, όπως σε κάθε τομέα που απαιτούνταν ριζικές τομές (ασφαλιστικό, δημοσιονομικό, ενεργειακό) χάθηκε πολύτιμος χρόνος και ο σχεδιασμός γίνεται ανάποδα! Για παράδειγμα, πρώτα ξεκίνησε η κατασκευή του νέων κτιρίων του Παν/μίου ΔΜ, (23 εκ + προσαυξήσεις = 10 % όλου του ΕΣΠΑ), και μετά από τρία χρόνια (σήμερα) εξετάζουμε ποιες στεγαστικές ανάγκες θα έχει το νέο Ίδρυμα που θα προκύψει από τη συγχώνευση ! Και προφανώς οι ανάγκες αυτές θα είναι μικρότερες, αφού θα ενταχτεί στην κοινή περιουσία η σημαντική κτιριακή υποδομή (κι ο εξοπλισμός) του ΤΕΙ. (σσ. Επιτέλους, δεν βαρεθήκαμε σ' αυτό τον τόπο να κτίζουμε μεγαθήρια που μετά λίγα χρόνια υπολειπουργούν ή παροπλίζονται, π.χ τα καποδιστριακά δημαρχεία, τα μεγάλα κτίρια του ΤΕΙ στα Γρεβενά κλπ;)

ΝΑΙ λοιπόν στις συγχωνεύσεις, αλλά όχι όπως γίνονται σήμερα

Αυτό που βαφτίζεται ως «συγχώνευση» σε όλη τη χώρα δεν έχει καμιά σχέση με τη βιωσιμότητα και τη σοβαρότητα. «Πανεπιστημιοποιούνται» τα ΤΕΙ, χωρίς η Ανώτατη εκπαίδευση να αναδιαρθρώνεται ποιοτικά και να νοικοκυρεύεται χωροταξικά. Πρόκειται για πρόχειρη συγκόλληση, που στην πράξη εκτροχιάζεται σε ένα ξεχείλωμα με σαφώς προεκλογικά χαρακτηριστικά.

Τα παραδείγματα είναι πολλά. Στον τελευταίο νόμο Γαβρογλου 4589/2019, όπου βασιλεύει ο πρόχειρος σχεδιασμός, από τη συγχώνευση του Παν/μίου Αθηνών, Θεσσαλίας και Γεωπονικού με τα ΤΕΙ Θεσσαλίας και Στερεάς προκύπτουν πολλά νέα τμήματα, τα περισσότερα αχρείαστα, (μέχρι και Τμήμα Αεροδιαστημικής στα Ψαχνά Ευβοίας). Να μη μιλήσουμε για τις νέες «Τεχνοπόλεις» και «Πάρκα». Αυτή η πολιτική έχει προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων, όχι βέβαια στις «τοπικές κοινωνίες» που τη σιγοντάρουν, αλλά στον ακαδημαϊκό χώρο. Η Ομοσπονδία Παν/μιακών επικρίνει σκληρά το νόμο Γαβρόγλου, ενώ καθηγητές εγνωσμένης αξίας, όπως ο κ. Λέκκας, διαφωνούν έντονα «με τα δεκάδες νέα Τμήματα με ασαφές αντικείμενο ή Τμήματα σε κορεσμένους τομείς (Νομική, Φυσικό, Μαθηματικό) .. με γεωγραφικό κατακερματισμό άνευ ορίων.. σε

μία χώρα που ήδη παράγει δεκαπλάσιους πτυχιούχους από όσους μπορεί να απορροφήσει η αγορά..» [ισ. Έχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητών στην ΕΕ με βάση το ίδιο το Υπ. Παιδείας (ΑΔΙΠ)]

Για του λόγου το αληθές ας δούμε ένα παράδειγμα: τα Τμήματα Μαθηματικών της επαρχίας. Το Τμήμα Σάμου έχει βάση εισαγωγής κοντά στο 10. Το Τμήμα Ιωάννινων και Ηρακλείου ήταν η πρώτη επιλογή μόλις 62 φοιτητών. Με άλλα λόγια δεν υπάρχει ζήτηση για σπουδές Μαθηματικών. Παρόλα αυτά στη Λαμία ιδρύεται νέο Τμήμα, στο Διεθνές Παν/μιο Ελλάδος συζητούν για νέο Τμήμα Μαθηματικών- Φιλοσοφίας, ενώ και στη Δυτ. Μακεδονία προτείναμε στο 1ο πόρισμα Τμήμα Μαθηματικών (Ευτυχώς τώρα υπαναχωρήσαμε). Κανένας λοιπόν εθνικός σχεδιασμός για το τι πραγματικά χρειάζεται η χώρα, καμιά αξιοποίηση – επικαιροποίηση των στοιχείων ανεργίας κατά ειδικότητα, παρά μόνο «εντεταλμένες» έρευνες που «αποδεικνύουν» πόσο απαραίτητο είναι το τάδε Τμήμα Κολοπετινίτσας. Τι ισχύει έξω; Στην -κατά τα άλλα «κολλημένη»- Βρετανία κάθε χρόνο με ένα απλό ιντερνετικό ερωτηματολόγιο της AgCas έχουν στοιχεία (δωρεάν) για την ανεργία των αποφοίτων τους. Εδώ γιατί δεν το κάνουμε; Διότι πολύ απλά αν δούμε τα νούμερα θα ..φρίξουμε. Σύμφωνα με τη EUROSTAT (2016) η Ελλάδα μπορεί να απορροφήσει μόνον 1 στους 2 νέους επιστήμονες (49.9%). Όσοι βέβαια τα λένε είναι οι «κακοί». Διότι χαλάνε το αφήγημα περί πτυχίων που «ξεκλειδώνουν την αγορά εργασίας», στραπατσάρουν το κοινωνικό στάτους του «σπουδαγμένου» (αλλά άνεργου) νέου και προσγειώνουν το μικρομεγαλισμό της επαρχίας, πάνω στον οποίο πολιτικοί και αυτοδιοικητικοί λαϊκίζουν και χτίζουν καριέρες. (Λαϊκισμός και τοπικισμός είναι αδέρφια δίδυμα).

Κι εδώ η ευθύνη βαρύνει ΟΛΟΥΣ, όχι μόνο τον Υπουργό και τα Ιδρύματα. Μπορεί η εκάστοτε αντιπολίτευση να ρίχνει μερικές τουφεκιές στη Βουλή περί «αλόγιστης ίδρυσης τμημάτων», αλλά σε τοπικό επίπεδο ΚΑΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΟΜΜΑΤΟΣ δεν εναντιώθηκε ποτέ σε νέα τμήματα. Το ίδιο και αρκετοί δήμαρχοι, ειδικά των κωμοπόλεων, που κάθε τόσο έρχονται στο ΤΕΙ υποστηρίζοντας με μια «μελέτη» πώς πρέπει να γίνει ένα τμήμα στο δήμο τους. Η μόνιμη επωδός είναι ότι είμαστε «ριγμένοι». Το ζήτημα όμως δεν

είναι τι «δικαιούται» η κάθε πόλη και η Δυτική Μακεδονία, αλλά τι δικαιούται η νέα γενιά. Ως τότε θα κάνουμε πολιτικό εμπόριο με τα όνειρα των νέων ανθρώπων ; Φτάνουν τα 500.000 μορφωμένα παιδιά που στείλαμε στην ξενιτειά.

Ειδικά σήμερα η κατάσταση έχει ξεφύγει λόγω εκλογών. Με ποια αρμοδιότητα ο Χ βουλευτής ή περιφερειάρχης «τάζει» δυο τμήματα εδώ και τρία εκεί ; (Για την Καστοριά «καθάρισε» υφυπουργός..) Η ψηφοθηρία έχει παραμερίσει κάθε ορθολογισμό και κάθε πρόσημα. «Γαβρόγλου δώστα όλα» !

KANENA νέο τμήμα

Η προσωπική— και «μονότονη» — άποψή μου είναι: KANENA νέο τμήμα ΣΗΜΕΡΑ σε όλη τη χώρα. Χρειαζόμαστε ΠΡΩΤΑ μετεξέλιξη των προβληματικών τμημάτων, αναμόρφωση προγραμμάτων σπουδών, συγχωνεύσεις ή και καταργήσεις και παράλληλα έναν εθνικό σχεδιασμό μελετημένο ΣΟΒΑΡΑ και ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΑ , που θα ενσωματώνει τις διεθνείς τάσεις και καλές πρακτικές και θα αυξάνει την πίτα με φοιτητές και συνάλλαγμα — από άλλες χώρες (Κίνα, Αραβία κ.α). Πιο έξυπνοι είναι οι Πολωνοί που το έκαναν πράξη;

Ναι λοιπόν, να επενδύσουμε στην εκπαίδευση, αλλά όχι με νέα βάρη στους φορολογούμενους και με πειραματόζωα τους φοιτητές. Προφανώς δεν χρειαζόμαστε άλλο ένα σχέδιο τύπου «ΑΘΗΝΑ», το οποίο ξεκίνησε με όρκους αγάπης στον ορθολογισμό αλλά παντρεύτηκε τον παλαιοκομματισμό ! (με λίγες εξαιρέσεις).

Στη Δυτική Μακεδονία το ευτύχημα είναι ότι εγκαταλείφθηκε η ιδέα για Τμήματα Μαθηματικών και Φυσικής. Το δυστύχημα είναι ότι προτείνεται Τμήμα Χημ. Μηχανικών. Αντί να συγχωνευτούν τα δύο ΙΔΙΑ Τμήματα Μηχαν. Περιβάλλοντος (ο ορισμός της συγχώνευσης), καταργούνται (!) και στη θέση τους ξεφυτρώνει αναίτιολόγητα το Τμήμα Χημ. Μηχανικών. Για το τμήμα αυτό ο διαθέσιμος εξοπλισμός και το εξειδικευμένο προσωπικό είναι ελάχιστα, ενώ από την άλλη στους Μηχανικούς περιβάλλοντος ΤΕΙ έχουν επενδυθεί εδώ και 20 χρόνια πολλά λεφτά σε εργαστήρια και ανθρώπινο δυναμικό. Τα εργαστήρια αυτά μόνο μερικώς μπορούν να καλύψουν σπουδές χημ. μηχανικού και συνεπώς είτε θα

παροπλιστούν είτε θα υπολειτουργήσουν και – άρα- θα πάνε στράφι λεφτά, κόποι και πείρα τόσων ετών. Το χειρότερο είναι ότι οι Χημικοί Μηχανικοί (μαζί με τους Μεταλλειολόγους) καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των ειδικοτήτων των μηχανικών, σύμφωνα με μελέτη του ΕΜΠ του 2015 (Σήμερα η κατάσταση είναι σαφώς χειρότερη). Ελπίζουμε να επικρατήσουν ωριμότερες σκέψεις, να αποσυρθεί η πρόταση αυτή και να διατηρηθεί το Τμήμα Μηχαν. Περιβάλλοντος με κατευθύνσεις. (σσ. Για θέματα σοβαρά, όπως αυτό, υπάρχει αφόρητη πίεση από την Κυβέρνηση να ληφθούν αποφάσεις, ακόμη και στο γόνατο, μόνο και μόνο για να έχουμε «αυγατισμένα» μηχανογραφικά φέτος. Προεκλογικό και – γι' αυτό – εξοργιστικό).

Η μεταβατική περίοδος

Σε κάθε μετάβαση υπάρχουν και λεπτομέρειες που δεν ενδιαφέρουν τον πολύ κόσμο, π.χ πώς θα ενταχτεί το προσωπικό των ΤΕΙ. Το κύριο είναι η βιωσιμότητα του όλου εγχειρήματος. Παρόλα αυτά (για να μην θεωρηθεί κι ότι υπεκφεύγουμε) στο τέλος του άρθρου σημειώνονται και τέτοιες λεπτομέρειες

Όσον αφορά στους φοιτητές – αποφοίτους απαιτούνται ενιαίες ρυθμίσεις πανελλαδικά.

1) Οι τωρινοί φοιτητές ΤΕΙ, κατά την γνώμη μας, πρέπει να πάρουν πτυχία ΤΕΙ με βάση το καθεστώς που ίσχυε κατά την εισαγωγή τους. «Ό,τι μπαίνεις – βγαίνεις». Τίμια πράματα.

Οι απόφοιτοι ΤΕΙ ωφελούνται από το νέο καθεστώς μέσω κατάταξης. Προτείνουμε κατατακτήριες εξετάσεις ειδικού τύπου με αναγνώριση αρκετών διδαγμένων μαθημάτων και μεταβατικό χαρακτήρα. Δηλ. να έχει περιορισμένη διάρκεια (3-5 έτη) και θα δώσει την ευκαιρία στους καλύτερους (όχι όλους) να αναβαθμιστούν, αλλά με κόπο.

2) Φοιτητές του Παν/μίου. Νιώθουν αδικημένοι, διότι «τσουβαλιάζονται» μαζί με τους ΤΕΙτζήδες που μπήκαν με χαμηλότερους βαθμούς. Οκ. Αυτή είναι η γεύση ΣΗΜΕΡΑ. Ας δουν όμως και το ΑΥΡΙΟ. Αν δεν γίνει η συγχώνευση, τότε το ΜΕΛΛΟΝ προβλέπεται ζοφερό (λόγω υπερπαραγωγής πτυχιούχων) και θα

«τσουβαλιαστούν» ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ, αδικημένοι και ευνοημένοι, στο τσουβάλι της ανεργίας. Όταν γίνεται μια εγχείρηση, όπως καλή ώρα, εκείνο που κοιτάμε δεν είναι αν θα πονέσει ο ασθενής ΤΩΡΑ, αλλά αν θα επιβιώσει ΑΥΡΙΟ. Ας διαλέξουν λοιπόν: «δικαιοσύνη» για τους τωρινούς φοιτητές ή βιωσιμότητα για όλους (σημερινούς και μελλοντικούς πτυχιούχους). Ιδανικές λύσεις δεν υπάρχουν.

ΕΠΙΜΥΘΙΟ. Οι εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο είναι ταχύτατες και ειδικά οι επιστημονικές. Όσοι δεν τολμούν να κάνουν μεγάλες τομές και επιμένουν στα «μαγαζάκια τους» αργά ή γρήγορα θα τα κλείσουν.

Λ. Τσικριτζής, Καθηγητής ΤΕΙ ΔΜ
Σημειώσεις για το Προσωπικό των ΤΕΙ.

α) Διδάσκοντες. Να αξιολογηθούμε με ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ διαδικασίες, χωρίς εξαιρέσεις. Τι πάει να πει μοντέλο «fast track»? Αρκετούς πόντους κέρδισαν τα ΤΕΙ (και οι καθηγητές) τα τελευταία 30 χρόνια. (Μας έδωσαν και τα αναδρομικά ΚΑΚΩΣ όπως και σ' άλλες συντεχνίες). Ας μην τα θέλουμε όλα δικά μας. Εξάλλου είναι αδιανόητο στο ίδιο κράτος να ισχύουν άλλα κριτήρια αξιολόγησης για τους καθηγητές του ΤΕΙ Ηπείρου (πιο ..soft), άλλα για τη Θεσσαλία κλπ. Κι εδώ η «αυτοτέλεια» φαλκιδεύει την ισονομία.

β) Διοικητικό και λοιπό προσωπικό. Να κατανεμηθεί ανάλογα με τις νέες υπηρεσιακές -και όχι προσωπικές- ανάγκες. Τελεία. Λογικές «κεκτημένων» δεν έχουν θέση. Συνένωση σημαίνει μετακινήσεις, νέες δομές και ιεραρχίες. Στόχος η καλύτερη λειτουργία του νέου Ιδρύματος. Αυτό οι περισσότεροι διοικητικοί το ασπάζονται. Για αυτό πιστεύω ότι δεν θα έχουμε «αντάρτικα» και «ασυλίες» σαν αυτές που είδαμε στον Καλλικράτη κατά τη συνένωση των δήμων.

ΣΥΡΙΖΑ: Η εμμονή στην διατήρηση της εξουσίας Προκαλεί σιγά-σιγά το αίσθημα της απαλλαγής.

Εκτός από τα εξουσιαστικά του σύνδρομα (που διακατέχουν ιστορικά όλη την αριστερά) υπάρχει ένας ακόμα λόγος, μια ακόμα «αυταπάτη» που πολιτικά κάνει τον ΣΥΡΙΖΑ να παραμένει γαντζωμένος στην εξουσία. Είναι η ελπίδα ότι το κλίμα μπορεί να αντιστραφεί.

Στον ΣΥΡΙΖΑ δεν έχουν συμβιβαστεί με την ιδέα της ήττας (ακόμα). Δεν είναι σε αυτό το σημείο. Στα ηγετικά του κλιμάκια σχεδιάζουν ανατροπές συσχετισμών και νίκες. Και είναι εντελώς ανυπόστατες οι θεωρίες που ακούγονται κατά καιρούς ότι ο ΣΥΡΙΖΑ κάνει πολιτικές διαχείρισης της ήττας πάνω στο ένα ή το άλλο ζήτημα. Τίποτα τέτοιο δεν συμβαίνει. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει καμιά συνείδηση της αποτυχίας του.

Σε αυτό συμβάλουν και τα δημοσκοπικά δεδομένα. Η διατήρηση ενός σταθερού ποσοστού στο 20% του δίνει ελπίδες.

Η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ γνωρίζει ότι οι ψήφοι δεν εξαερώνονται. Μετακινούνται και μεταφέρονται σε οικείους χώρους. Και τέτοιοι σήμερα δεν υπάρχουν, φρόντισε για αυτό η Γεννηματά και το ΠΑΣΟΚ με αποτέλεσμα οι δυσारेστημένοι από τον ΣΥΡΙΖΑ να μην έχουν κυριολεκτικά που να πάνε (όντας οι περισσότεροι Πασοκογενείς, Κεντρώοι και αντιδεξιοί). Έτσι ο ΣΥΡΙΖΑ παρ' όλες τις κακοτυχίες (πλημμύρες, πυρκαγιές, Μακεδονικό, συντάξεις κλπ.) κρατά κάποια αξιόλογα ποσοστά.

Ταυτόχρονα όμως πρέπει να δούμε ότι πέρα από αυτήν την πρόσκαιρη στατικότητα που παρουσιάζει το εκλογικό σώμα δημιουργείται και μια ευρύτερη αρνητική στάση απέναντι στο ΣΥΡΙΖΑ που κατά κάποιο τρόπο προσδίδει μια δυναμική στα

πράγματα. Αρχίζει να εμφανίζεται μαζικά μια διάθεση απαλλαγής, μια αρνητική τοποθέτηση (αντί)απέναντι στον ΣΥΡΙΖΑ. Εχουμε την γνωστή ιστορία της εμφάνισης της αρνητικής ψήφου που αφορούσε στις προηγούμενες εκλογές το ΠΑΣΟΚ και την Ν.Δ. και τώρα τον ΣΥΡΙΖΑ. Είναι βασικά η ψήφος που προεξοφλεί πάντα (πρώτη αυτή) την κυβερνητική βιωσιμότητα ενός κόμματος. Το τι προκύπτει κάθε φορά σαν κυβερνητική λύση είναι κατά μεγάλο μέρος προϊόν μιας απόρριψης παρά μιας θετικής ψήφου. Αυτό ειδικά ο ΣΥΡΙΖΑ οφείλει να το γνωρίζει καλά. Άλλωστε ο ίδιος υπήρξε προϊόν της εκδήλωσης ενός μαζικού απορριπτικού φαινομένου, το οποίο πάντα επειδή δεν συνοδεύεται από θετικές μετακινήσεις μας διαφεύγει δημοσκοπικά.

Μήλιος Χρήστος

Ο σοσιαλδημοκράτης και οι ήρωες του Μπέκετ (του Κ. Ι. Αγγελόπουλου)

ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ 29/9/2018

Αργά, αλλά σταθερά, οι επίμονοι αναζητητές της ελληνικής «σοσιαλδημοκρατίας» βαδίζουν σε έναν έρημο δρόμο, που δεν έχει τέλος. Εκεί τους οδηγεί η αδυναμία να προσδιορίσουν το τι μπορεί σήμερα να σημαίνει «Κεντροαριστερά» και «σοσιαλδημοκρατία» στην Ελλάδα, πέρα από την επίκληση και τον ήχο αυτών των λέξεων. Η πικρή αλήθεια που περιέχεται σε αυτή την υπόθεση απωθεί προφανώς τους εν λόγω αναζητητές να αποδεχθούν δύο πράγματα: Πρώτον, ότι στην Ευρώπη -στην οποία όλοι τους αναφέρονται- η κάποτε ισχυρή ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία έχει συνθλίβει από καιρό ανάμεσα στους γραφειοκρατικούς μηχανισμούς της τεχνοκρατίας των Βρυξελλών

και στον σκληρό φιλελευθερισμό της ευρωπαϊκής «παγκοσμιοποίησης» (βλ. Μάαστριχτ). Δεύτερον, ότι στην Ελλάδα ειδικώς, η σοσιαλδημοκρατία δεν υπήρξε ποτέ σε επίπεδο εφαρμοσμένης πολιτικής, διότι δεν μπορούσε αυτή να υφίσταται σε μία χώρα χαμηλής παραγωγικής βάσης μη βιομηχανικού οικονομικού περιβάλλοντος. Οι εγχώριοι υποστηρικτές της «σοσιαλδημοκρατίας» την αγάπησαν μέσα από την ανάγνωση των κειμένων της ευρωπαϊκής πολιτικής ιστορίας στα νεανικά τους χρόνια και μέσα από τις επαφές και τις γνωριμίες τους με επιφανείς σοσιαλδημοκράτες των περασμένων δεκαετιών, σε θεσμικούς χώρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Πολλοί από αυτούς, δε, την ταύτισαν με τι άκριτες κατανομές εθνικών και κοινοτικών πόρων, που δεν είχαν καμία αντιστοιχία με την παραγωγική ικανότητα της χώρας. Από εκεί και πέρα, κομματικές ανάγκες και βραχυπρόθεσμοι εκλογικοί στόχοι καθόρισαν στην Αθήνα την ατζέντα της συζήτησης περί σοσιαλδημοκρατικής Κεντροαριστεράς και συντήρησαν τις σχετικές παραισθήσεις των αναζητητών της. Και επειδή πραγματική βάση για τέτοιου τύπου «μοντέλο» δεν υφίσταται στην Ελλάδα, οι σχετικές κουβέντες γίνονται γύρω από ένα συρρικνωμένο, πολιτικά φτωχό κόμμα της «Κεντροαριστεράς», το ΚΙΝ.ΑΛ., το οποίο αγωνιωδώς προσπαθεί μάλιστα να κρατηθεί στον κύκλο των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών, που από την πλευρά τους χάνουν διαρκώς δυνάμεις στις χώρες τους. Οι αναζητητές της σοσιαλδημοκρατικής «νέας Κεντροαριστεράς» περιμένουν να συναντηθούν με κάτι που δεν πρόκειται να εμφανιστεί στον δρόμο τους. Δείχνουν να πιστεύουν ότι θα έρθει στο ραντεβού τους η σοσιαλδημοκρατία, ντυμένη μάλιστα ελληνικά. Το περισσότερο που θα μπορούσε, όμως, να τους συμβεί, θα ήταν να αντικρίσουν κάποια νύχτα το φάντασμα της. Το πρόβλημα των αναζητητών του περίφημου «τρίτου πόλου», που θα συγκροτούσαν πιστοί σε παλιά «οράματα» κεντροαριστεροί σοσιαλδημοκράτες, είναι πως δεν είναι σε θέση να εμφανίσουν στην πολιτική σκηνή τίποτε το ορατό «τρίτο», που θα παρεμβαλλόταν μεταξύ της ισχυρής πλέον φιλελεύθερης Κεντροδεξιάς και της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, που, παρότι τραυματισμένη, εμφανίζεται πλέον φιλοευρωπαϊκή και κρατάει δυνάμεις. Ο λόγος τους στέκει επάνω σε θεσμικά δημοκρατικά

ζητήματα, σε περιγραφές της άσχημης εθνικής κατάστασης, στην καταγγελία των παρεκτροπών από την «κανονικότητα». Λόγος, γενικώς, σωστός, που όμως δεν συνιστά πολιτική πρόταση, η οποία θα συγκέντρωνε το ενδιαφέρον ακροατηρίων σε ένα ευρύ, και πάντως υπολογίσιμο, κοινωνικό πεδίο. Κι αυτό οφείλεται στο ότι οι «κεντροαριστεροί» ρήτορες μονότονα επικαλούνται πολιτικά στοιχεία και ιδέες ενός κόσμου ο οποίος δεν υπάρχει. Έτσι, καταντούν να ομιλούν μη ακουσμένοι στον χώρο στον οποίο υποτίθεται ότι απευθύνονται. Κούφιος εντελώς είναι πλέον ο λόγος περί «προοδευτικής» παράταξης, που αγωνιωδώς προβάλλεται από το ισχνό, ηλικιωμένο ΠΑΣΟΚ, το οποίο εκπροσωπεί ως ΚΙΝ.ΑΛ. τώρα η απελπισμένη κυρία Γεννηματά. Πολύ δύσκολο πράγμα, βεβαίως, να αναζητάς στην πολιτική κάτι που έχει πεθάνει. Σίγουρα είναι δύσκολοι οι καιροί για όλους στη σημερινή πολιτική σκηνή, αλλά, επειδή τα εθνικά προβλήματα είναι πολύ μεγάλα και απολύτως ορατά, δεν υπάρχει πλέον χώρος και χρόνος για ξεγελάσματα και μισές κουβέντες. Φυσικά, αν οι ρήτορες της «Κεντροαριστεράς» θέλουν να ζουν στις σοσιαλδημοκρατικές φαντασιώσεις τους, περιμένοντας τον Γκοντό, κανείς δεν δικαιούται να τους εμποδίσει να το κάνουν.

ΕΕ: 0 μήνας που εκτονώνει κρίσεις την ώρα που νέες καιροφυλακτούν (του Τριφύλλη Αντώνη)

ΤΟ ΒΗΜΑ, 23.09.2018

Τρία γεγονότα του Σεπτεμβρίου συνέβαλαν στο να καθαρίσει κάπως ο ορίζοντας των διαδοχικών κρίσεων που πλήττουν την Ευρώπη εδώ

και χρόνια. Ας τα δούμε περιληπτικά:

1. Brexit. Μετά το δημοψήφισμα και την ενεργοποίηση του άρθρου 50 για την έξοδο της Μεγάλης Βρετανίας από την ΕΕ, φαίνεται ότι οι δύο πλευρές συνειδητοποίησαν πως οι οικονομικές, κοινωνικές και γεωπολιτικές επιπτώσεις θα είναι σοβαρές. Έτσι, και ενώ η ημερομηνία εξόδου απέχει λίγους μήνες, η μεν Μεγάλη Βρετανία υπέβαλε ένα σχέδιο συναινετικής εξόδου με διετή παράταση της παραμονής στην εσωτερική αγορά, η δε ΕΕ μαλάκωσε τους τόνους σχετικά με τη μορφή που θα έχουν οι εμπορικές σχέσεις της με το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι διαφορές παραμένουν μεγάλες σχετικά με τα ζητήματα του ρόλου του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην επίλυση των διαφορών, του ρόλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως εξουσιοδοτημένης αρχής για τις διμερείς διαπραγματεύσεις για τις εμπορικές συμφωνίες, και τα ιρλανδικά σύνορα. Ο γόρδιος δεσμός της πίεσης του χρόνου θα λυθεί, φαίνεται, διά της καθυστέρησης. Δηλαδή θα υπάρξει μια πολιτική συμφωνία για παράταση για διαπραγματεύσεις μετά τον Μάρτιο σε ό,τι έχει να κάνει με τις λεπτομέρειες εφαρμογής της «μαλακής εξόδου».

2. Η ισχυρή πλειοψηφία των ευρωβουλευτών προχώρησε στην παραπομπή της Ουγγαρίας για παραβιάσεις των θεμελιωδών αξιών της φιλελεύθερης Δημοκρατίας. Η συνέχεια δεν θα είναι ενδεχομένως ριζοσπαστική στο Συμβούλιο, απαγορεύοντας τη συμμετοχή της χώρας του Ορμπαν στις ψηφοφορίες, αλλά άνοιξε τον δρόμο για συμμαχίες στην επόμενη Ευρωβουλή, ώστε να περιοριστεί η πολιτική ισχύς των ανερχόμενων λαϊκιστικών δυνάμεων.

3. Η ανάπτυξη στην ΕΕ συνεχίζεται, έστω και ασθενική, για δέκατη συνεχή χρονιά. Αλλά...

Με αφορμή τα δέκα χρόνια της κρίσης που προκάλεσε η πτώχευση της Lehman Brothers, οι σκόρπιες φωνές που ακούγαμε τους τελευταίους μήνες για επικείμενη νέα κρίση μεταβλήθηκαν σε χορωδία. Η νέα κρίση, είτε προέλθει από τη δεκαετή κυκλικότητα της οικονομίας είτε από το γεγονός ότι τελειώνει η αλόγιστη παροχή ζεστού χρήματος με την εφαρμογή της ποσοτικής

χαλάρωσης, κ.λπ., είναι προ των πυλών. Αυτά τα δέκα χρόνια ο δανεισμός κρατών και επιχειρήσεων ξεπέρασε κάθε λογική και συνεπώς κάποια από τις φούσκες που δημιουργήθηκαν θα σκάσει.

Οι πιο αισιόδοξοι προβλέπουν ότι θα είναι μεν μεγάλης έντασης, αλλά οι επιπτώσεις της θα είναι λιγότερο διαβρωτικές από την προηγούμενη. Άλλοι πάλι συνηγορούν στο ότι θα είναι μεγαλύτερης ισχύος. Και οι μεν και οι δε με λογικά επιχειρήματα. Όπως, «το χρήμα που δανειστήκαμε κατευθύνθηκε και πάλι στους πολλά έχοντες». Οτι «ο εμπορικός πόλεμος θα είναι η αιτία».

Ή ότι «η κρίση των αναδυομένων εξάγεται στα πλούσια κράτη» και «οι τράπεζες είναι ισχυρότερες από ποτέ και δεν παίζουν το παιχνίδι καθαρά».

Το ερώτημα είναι πότε θα σκάσει η «φούσκα» και ποια θα είναι αυτή.

Ορισμένα σκόρπια γεγονότα υποδεικνύουν ότι η κρίση θα προέλθει και πάλι από τις τράπεζες. Ας δούμε μερικά από αυτά:

1. Με τον εμπορικό πόλεμο που άρχισαν οι Ηνωμένες Πολιτείες με όλη την υφήλιο και με την αύξηση των αμερικανικών επιτοκίων το δολάριο έγινε πανίσχυρο ως καταφύγιο. Αυτό είχε ως άμεση συνέπεια τη φυγή κεφαλαίων από τις αναδυόμενες, την πτώση των νομισμάτων τους και την αύξηση της αξίας του χρέους τους σε δολάρια. Αργεντινή, Τουρκία, Βραζιλία, Ρωσία κ.λπ. βρίσκονται σε οικονομικό αδιέξοδο.

2. Η Ευρώπη βρίσκεται και αυτή μέσω των τραπεζών της σε δύσκολη θέση. Επενδυμένα κεφάλαια και δάνεια κινδυνεύουν να χαθούν ή να χάσουν σημαντικό μέρος της αξίας τους.

3. Δεν έχει περάσει πολύς καιρός που οι ευρωπαϊκές τράπεζες άκουσαν από επίσημα χείλη ότι είναι «αδύναμες» και ότι ταχύτατα πρέπει να κοιτάξουν συγχωνεύσεις, αναδιαρθρώσεις κ.λπ.

4. Μόλις πριν από λίγες ημέρες, για πρώτη φορά εδώ και δεκαετίες, το βαρύ πυροβολικό της γερμανικής οικονομίας

εκτοπίστηκε από τον δείκτη των 50 blue chips! Ο νέος διευθύνων σύμβουλος αντί για δομικές αλλαγές προσέφερε τρία χρόνια ζημιές.

5. Η όλη εικόνα βάζει σε κίνδυνο την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης.

Το τι σημαίνουν όλα αυτά για τη χώρα των καθυστερήσεων, της διοικητικής ανεπάρκειας και της ασταθούς πολιτικής κατάστασης είναι πλέον ορατό. Η αναχρηματοδότηση των δανείων από τις αγορές χωρίς την κάλυψη της πιστωτικής γραμμής και η λειτουργία των τραπεζών της είναι ήδη προβληματικές. Αν το κακό συμβεί όπως προβλέπουν κάποιοι στον διεθνή ορίζοντα, τότε η δική μας θέση θα είναι απελπιστική. Τα πολιτικά κόμματα, οι διοικήσεις των τραπεζών και οι κοινωνικοί εταίροι ίσως ήρθε η ώρα να καθίσουν σε ένα τραπέζι. Συναισθανόμενοι τους κινδύνους και το εθνικό τους καθήκον.

Ας ελπίσουμε ότι τίποτε από όλα αυτά δεν θα συμβεί, και έτσι αμέριμνοι να συνεχίσουμε την πορεία που γνωρίζουμε. Εκλογές, διχασμός, συγκρούσεις και σπίλωση αντιπάλων και δικών μας. Εξάλλου αυτό μάς αρέσει και αυτό είναι το βασικό στη μικρή ζωή που μας αντιστοιχεί. Να περνάμε καλά.

**Γιατί πρέπει να περικοπούν οι
συντάξεις (της Μιράντας
Ξαφά*)**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 15.07.2018

Για «αμιγώς πολιτικά κίνητρα» που δεν εκφράζουν τα αιτήματα της κοινωνίας και των επιχειρήσεων κατηγόρησε τον ΣΕΒ ο

πρωθυπουργός από το βήμα του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος. Αφορμή αποτέλεσε πρόσφατη έκθεση στην οποία, κατά τον κ. Τσίπρα, ο ΣΕΒ «επιχειρεί να παρέμβει στη δημόσια συζήτηση για τα περιβόητα μέτρα του '19 και του '20, δίνοντας μάλιστα σήμα αναγκαιότητας εφαρμογής τους, ανεξάρτητα από το αν πιάνουμε ή όχι τους στόχους [...] Ο ΣΕΒ έρχεται σχεδόν πάντα να υπερθεματίσει για κάθε αντικοινωνικό και αντιαναπτυξιακό μέτρο, εν προκειμένω για μία ακόμα περικοπή συντάξεων». Στην πραγματικότητα ισχύει ακριβώς το αντίθετο: Αντικοινωνική και αντιαναπτυξιακή θα ήταν η μη περικοπή των συντάξεων. Οι λόγοι είναι προφανείς:

Αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών: Ο νόμος Κατρούγκαλου (Ν. 4387/2016) μείωσε σημαντικά τις νέες συντάξεις που εκδίδονται μετά τις 12/5/2016, αλλά διατήρησε ανέπαφες τις συντάξεις που εκδόθηκαν πριν από αυτό το ορόσημο. Η διατήρηση της «προσωπικής διαφοράς» για τους παλαιούς συνταξιούχους σημαίνει ότι ένας νέος συνταξιούχος με τα ίδια χρόνια προϋπηρεσίας και τις ίδιες εισφορές μπορεί να εισπράττει σύνταξη «κομμένη» έως 40%! Οι μειώσεις των συντάξεων μέχρι 18% από 1/1/2019 που θα προκύψουν από την περικοπή της «προσωπικής διαφοράς» αποκαθιστούν σε κάποιο βαθμό την ισορροπία μεταξύ των γενεών. Από 1/1/2023 που «ξεπαγώνουν» οι συντάξεις, κάθε αύξηση στο ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης λόγω «ρήτρας ανάπτυξης» θα συμψηφίζεται με το υπόλοιπο της προσωπικής διαφοράς μέχρι την πλήρη εξάλειψή της. Μόνο τότε οι παλαιοί συνταξιούχοι θα εξισωθούν πλήρως με τους νέους.

«Ρετιρέ» και ευγενή ταμεία: Ενα μεγάλο τμήμα των «παλαιών» συνταξιούχων (προ Μαΐου 2016) που προστατεύονται από την «προσωπική διαφορά» του κ. Κατρούγκαλου αποτελείται από αυτούς που βγήκαν στη σύνταξη μεταξύ 50 και 62 ετών, με συντάξεις που ξεπερνούσαν κατά πολύ τις εισφορές τους. Περιλαμβάνουν τα «ρετιρέ» των ΔΕΚΟ και των τραπεζών, καθώς και συνταξιούχους των «ευγενών ταμείων» που χρηματοδοτούνταν από φόρους υπέρ τρίτων, όπως τα ταμεία των δικηγόρων, μηχανικών, και δημοσιογράφων. Τα τελευταία στοιχεία που αποτυπώνονται στη

βάση δεδομένων ΗΛΙΟΣ (Μάρτιος 2018) δείχνουν ότι οι συνταξιούχοι γήρατος κάτω των 66 ετών είναι το 20% του συνόλου (391.221 επί συνόλου 1.965.427), αλλά τους αναλογεί το 25% της συνταξιοδοτικής δαπάνης (5,8 δισ. ευρώ επί συνόλου 23,2 δισ.). Σε μηνιαία βάση, η μέση σύνταξη των συνταξιούχων κάτω των 66 ετών ανέρχεται σε 1.242 ευρώ, ενώ η μέση σύνταξη των άνω των 66 είναι μόλις 918 ευρώ. Είναι κοινωνικά δίκαιο αυτό; Οι περικοπές που έρχονται από 1/1/2019 ορθώς θα θίξουν κυρίως τους σχετικά νέους συνταξιούχους που εισπράττουν συντάξεις πολύ πάνω από τον μέσο όρο.

Οι συντάξεις επιβαρύνουν την παραγωγή: Σε ένα αναδιανεμητικό ασφαλιστικό σύστημα χωρίς αποθεματικά, όπως το ελληνικό, οι συντάξεις επιβαρύνουν τους εργαζόμενους που καταβάλλουν εισφορές. Το ακάλυπτο τμήμα των υποχρεώσεων του συνταξιοδοτικού συστήματος καλυπτόταν με δανεισμό πριν από την κρίση και με φορολογικά έσοδα τώρα που ισχύουν ασφυκτικοί δημοσιονομικοί περιορισμοί. Έχει υπολογιστεί ότι το 70% της αύξησης του δημοσίου χρέους τη δεκαετία 2000-10 προήλθε από τις συντάξεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΝΤ, η δαπάνη για συντάξεις αυξήθηκε από 14,8% του ΑΕΠ το 2010 σε 17,7% το 2015, καθώς οι συντάξεις μειώθηκαν λιγότερο από το ΑΕΠ. Η καταστροφική διαπραγμάτευση του 2015 βύθισε την οικονομία σε ύφεση, εντείνοντας το πρόβλημα. Μετά τη μεταρρύθμιση Κατρούγκαλου η δαπάνη για συντάξεις παραμένει πάνω από 16% του ΑΕΠ, πολύ πάνω από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ε.Ε., ενώ οι εισφορές καλύπτουν λιγότερο από τις μισές υποχρεώσεις. Οι πιστωτές θεωρούν ότι η περικοπή των συντάξεων είναι απαραίτητη για τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού, που συνδέεται άμεσα με τη βιωσιμότητα του χρέους. Προσβλέπουν σε μία εκ βάθρων αναδιάρθρωση των δαπανών και των εσόδων του Δημοσίου για να γίνουν πιο φιλικά προς την ανάπτυξη και να δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος για κοινωνικές δαπάνες. Δεν είναι δυνατόν το ένα πέμπτο των φορολογικών εσόδων να επιδοτεί το ασφαλιστικό σύστημα τη στιγμή που λείπουν βασικές προμήθειες από τα νοσοκομεία και τα μισά λεωφορεία στην Αθήνα να μην κυκλοφορούν λόγω έλλειψης ανταλλακτικών. Είναι πολύ απίθανο

επομένως οι πιστωτές να αποδεχθούν «ισοδύναμα» μέτρα αντί για περικοπή συντάξεων, ακόμη και αν επιτυγχάνεται ο στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ. Από την πλευρά των εσόδων, η μείωση του αφορολόγητου το 2020 στοχεύει στη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ώστε να υπάρξει δυνατότητα μείωσης των αντιαναπτυξιακών φόρων και των εισφορών που επιβαρύνουν την παραγωγή.

Ο κ. Τσίπρας προφανώς δεν αντιλαμβάνεται την επιτακτική ανάγκη μείωσης των συντάξεων. Ερωτώμενος σχετικά απαντάει ότι στη μεταμνημονιακή εποχή η κυβέρνηση θα αποφασίζει με ποια μέτρα θα πετυχαίνει τους στόχους για το πρωτογενές πλεόνασμα (πράγμα που ίσχυε και στη μνημονιακή εποχή, γι' αυτό έχουμε υπερφορολόγηση και κρατικές δαπάνες σε σουηδικά επίπεδα χωρίς τις αντίστοιχες υπηρεσίες). Ακόμη λιγότερο αξιόπιστες ήταν οι δηλώσεις του κ. Κατρούγκαλου ότι «δεν υπάρχει λόγος να περικοπούν οι συντάξεις εφόσον ο ΕΦΚΑ είναι πλεονασματικός και πετυχαίνουμε τους στόχους των πλεονασμάτων». Ο ΕΦΚΑ «πλεονασματικός», τη στιγμή που το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό, και ενώ εκκρεμούν χιλιάδες αιτήσεις συνταξιοδότησης που δεν καταγράφονται στις υποχρεώσεις!

Ο κ. Τσίπρας και η κυβέρνησή του απλώς παίζουν πολιτικά παιχνίδια κλείνοντας το μάτι στους ψηφοφόρους. Ας μην απορούμε λοιπόν γιατί οι κεφαλαιαγορές αποτιμούν το ελληνικό ρίσκο διπλάσιο από το ιταλικό και τριπλάσιο από το πορτογαλικό, όπως αυτό καταγράφεται στο spread των κρατικών ομολόγων. Τα πισωγυρίσματα στις μεταρρυθμίσεις υποσκάπτουν την αξιοπιστία της χώρας και την πολυπόθητη επιστροφή στην κανονικότητα και στις αγορές.

* Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar στο Centre for International Governance Innovation (CIGI).

Διλήμματα για τους μεταρρυθμιστές της Κεντροαριστεράς (του Νίκου Μαραντζίδα)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 3/12/2017

Στο άρθρο μου στην «Καθημερινή» πριν από δύο εβδομάδες περιέγραψα τους παράγοντες που, κατά τη γνώμη μου, συνέβαλαν στην ήττα των υποψηφίων Καμίνη και Θεοδωράκη στις εκλογές για την ηγεσία του νέου φορέα της Κεντροαριστεράς. Θεώρησα ως βασικές αιτίες της ήττας την έλλειψη οργανωτικών δυνατοτήτων αλλά και την αδυναμία διαμόρφωσης αφηγήματος πλειοψηφικής δυναμικής που θα συγκινούσε σημαντικά τμήματα των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ.

Για τις δυνάμεις που υποστήριξαν τους δύο παραπάνω υποψήφιους το ερώτημα τώρα έχει μετατοπιστεί. Θα ακολουθήσουν τους ηγέτες τους στο υπό διαμόρφωση νέο κόμμα, ή θα αποσυρθούν και θα ανοίξουν απογοητευμένες πανιά προς νέες θάλασσες.

Όσοι επιλέξουν να δώσουν μια ευκαιρία στο «Κίνημα Αλλαγής», μπαίνουν σε μια βάρκα που πλέει προς το παρόν σε χαρτογραφημένα ύδατα. Οι δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ («Γεννηματικές», «Παπανδρεϊκές» και «εκσυγχρονιστικές») που κυριαρχούν διαμορφώνουν ένα περιβάλλον χωρίς μεγάλα ερωτήματα. Σε ιδεολογικό επίπεδο έχουμε τη συνύπαρξη μιας πιο παραδοσιακής και μιας πιο νεωτερικής σοσιαλδημοκρατίας, αν και στην πράξη τα δύο παραπάνω ρεύματα έχουν μικρότερες διαφορές από όσες θέλουν να δείχνουν πως έχουν.

Σε πολιτικό επίπεδο, η προσπάθεια τήρησης ίσων αποστάσεων

ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία του Κ. Μητσοτάκη και τον ΣΥΡΙΖΑ του Α. Τσίπρα, αν και συνιστά μια δύσκολη άσκηση ισορροπίας (οι αμήχανες απαντήσεις στο ερώτημα της επόμενης μέρας των εκλογών είναι η κορυφή του παγόβουνου), θα αποτελέσει τη βασική γραμμή το προσεχές διάστημα.

Σε ό,τι αφορά τέλος το στελεχικό δυναμικό, το αποτέλεσμα κατέγραψε την ύπαρξη μιας νέας διαιρετικής τομής: της νεότερης έναντι της παλιότερης γενιάς στελεχών του ΠΑΣΟΚ. Το διακύβευμα της διεύρυνσης με «νέο αίμα» έδειξε να είναι μια δευτερευούσης σημασίας υπόθεση που απασχόλησε μόλις το ένα τέταρτο των ψηφοφόρων που προσήλθαν στις εκλογές του νέου φορέα.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες τι ρόλο μπορούν να έχουν στο νέο κόμμα οι «μεταρρυθμιστές»; Ξεκάθαρα μειοψηφικό. Δεν θα μπορούν να διεκδικήσουν για αρκετό διάστημα να διαμορφώσουν τη βασική ατζέντα του νέου φορέα, ούτε στο επίπεδο των ιδεών ούτε του πολιτικού προγράμματος. Εντούτοις, μειοψηφικός ρόλος δεν σημαίνει κατ' ανάγκη περιθωριακός ή ανύπαρκτος. Κάτω από συνθήκες και εφόσον πραγματικά αντανακλούν ένα υπαρκτό ρεύμα και όχι στενές προσωπικές φιλοδοξίες, θα έχουν περιθώρια να επηρεάσουν τη φυσιογνωμία του νέου φορέα με στοιχεία μιας πιο φιλελεύθερης ατζέντας, προσανατολισμένης στις αξίες της ανοικτής κοινωνίας και του ανοικτού κόμματος.

Επιπλέον, λόγω του υψηλού ηλικιακού μέσου όρου που συμμετείχε στις εσωκομματικές εκλογές, είναι απολύτως βέβαιο πως θα υπάρξει μια αναντιστοιχία ανάμεσα στο στελεχικό δυναμικό και τους φίλους και τα μέλη που ψήφισαν. Σε κάποιο βαθμό αυτό επιτρέπει, εκτιμώ, μια μεγαλύτερη ανανέωση στο ανθρώπινο δυναμικό του νέου κόμματος από αυτήν που δείχνει το αποτέλεσμα.

Από την άλλη μεριά πάντως, η απογοήτευση για το αποτέλεσμα είναι βέβαιο πως θα απομακρύνει ένα τμήμα κεντρικών μεταρρυθμιστών, οι οποίοι δεν αποκλείεται να επιλέξουν τη Νέα Δημοκρατία, τουλάχιστον για τις επόμενες εκλογές. Ήδη περίπου το 30%-40% των ψηφοφόρων του Ποταμιού λένε πως στις επόμενες

εκλογές θα ψηφίσουν Ν.Δ. Για αυτούς τους ψηφοφόρους, ο Κ. Μητσοτάκης έχει αναγνωρίσιμα «κεντρώα» και φιλελεύθερα χαρακτηριστικά και απαντά κατευθείαν στο ζήτημα της διακυβέρνησης. Είναι πολύ πιθανό, για το τμήμα εκείνο των κεντροαριστερών ψηφοφόρων για τους οποίους το «να φύγει ο ΣΥΡΙΖΑ» είναι ψηλά στην ατζέντα, το κριτήριο «τι κυβέρνηση θα έχουμε» να γίνει πρωταρχικής σημασίας. Το μειονέκτημα μιας τέτοιας επιλογής δεν είναι άλλο από τη βεβαιότητα πως οι κεντρώες/φιλελεύθερες απόψεις αποτελούν μειοψηφία στη Ν.Δ., ξένο σώμα, έστω και υπό την ηγεσία του Μητσοτάκη. Επιπλέον, οργανωτικά οι δυνάμεις του μεταρρυθμιστικού κέντρου είναι τόσο μικρές που είναι ασήμαντες για τον νεοδημοκρατικό κορμό. Μπορούν να έχουν ρόλο εκεί μόνο ατομικά, ως «τεχνοκρατικο-πολιτικό» μπόλιασμα έπειτα από επιλογή του ηγέτη.

Συμπερασματικά, η ιστορία του μεταρρυθμιστικού κέντρου των τελευταίων χρόνων έδειξε πως εξαιτίας μιας σειράς λόγων, αυτό δεν μπόρεσε να σταθεί αυτόνομο. Όλες οι κομματικές επιλογές διακριτής καταγραφής του υπήρξαν θνησιγενείς. Ιδιαίτερα η περίπτωση του Ποταμιού, που κάποια στιγμή έδειξε πως θα μπορούσε να συσπειρώσει σε σταθερή βάση τις δυνάμεις του «αριστερού φιλελευθερισμού» αξίζει μελέτης.

Προς το παρόν, το δίλημμα μετά τη νίκη της Φ. Γεννηματά «μέσα ή έξω» από τον νέο φορέα δεν έχει ακόμη απαντηθεί και είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν θα απαντηθεί με ενιαίο τρόπο από τους κεντρώους μεταρρυθμιστές. Βγαίνοντας όμως έξω από τον νέο φορέα, η θέση τους αδυνατίζει δραματικά. Ακόμη κι αν ο ενθουσιασμός τους για τη Γεννηματά δεν είναι μεγάλος, ο ρόλος που θα έχουν στο κόμμα του οποίου εκείνη ηγείται θα είναι αναμφίβολα μεγαλύτερος από οπουδήποτε αλλού. Ίσως αυτό τους πείσει. Εξάλλου, καμιά φορά οι γάμοι από συνοικέσιο μπορεί να αναδειχθούν ανθεκτικότεροι στον χρόνο από τους μεγάλους έρωτες.

* Ο κ. Νίκος Μαραντζίδης είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου στην Πράγα.